

สภาพทั่วไปของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.1 ลักษณะทางกายภาพ

3.1.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง

ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตั้งอยู่ตอนกลางของประเทศ ประกอบด้วยพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร มีพื้นที่รวมกัน 7,609.446 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,755,855 ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดคือ จังหวัดนครปฐม 2,150.710 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 28.26 ของพื้นที่ภาค รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร 1,572.030 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 20.66 จังหวัดปทุมธานี 1,520.856 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 19.99 จังหวัดสมุทรปราการ 890.240 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 11.70 จังหวัดสมุทรสาคร 851.230 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 11.19 และจังหวัดนนทบุรี 624.380 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 8.20 ตามลำดับ (ตารางที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 พื้นที่ของจังหวัดในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จังหวัด	พื้นที่ตารางกิโลเมตร	สัดส่วน	ลำดับที่
จังหวัดนครปฐม	2,150.710	28.26	1
กรุงเทพมหานคร	1,572.030	20.66	2
จังหวัดปทุมธานี	1,520.856	19.99	3
จังหวัดสมุทรปราการ	890.240	11.70	4
จังหวัดสมุทรสาคร	851.230	11.19	5
จังหวัดนนทบุรี	624.380	8.20	6
ภาคกรุงเทพและปริมณฑล	7,609.446	100.00	

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

อาณาเขตติดต่อของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสุพรรณบุรี
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดนครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรี
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดกาญจนบุรี
 ทิศใต้ ติดต่อกับ อ่าวไทย

หากพิจารณาที่ตั้งสัมพันธ์ของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กับภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ จะเห็นได้ว่าภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตั้งอยู่ในตำแหน่งกลางระหว่างภาคต่างๆ ทำให้การติดต่อกับภาคต่างๆ ทำได้สะดวกในระยะทางที่ใกล้เคียงกัน จากความเหมาะสมในด้านที่ตั้งเป็นศูนย์กลางนี้ ส่งผลให้ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ คือเป็นเขตหัวใจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นทั้งเมืองหลวงและศูนย์กลางความสำคัญในทุกๆ ด้าน เช่น ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง

เขตการปกครอง

ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 6 จังหวัด 36 เขต 26 อำเภอ 151 แขวง 295 ตำบล มีการปกครองท้องถิ่นคือ เทศบาลเมือง 7 แห่ง เทศบาลตำบล 2 แห่ง และ สุขาภิบาล 43 แห่ง (ตารางที่ 3-2 แผนที่ 3-1)

ตารางที่ 3-2 เขตการปกครองในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จังหวัด	เขต/อำเภอ	แขวง/ตำบล	เทศบาล			สุขาภิบาล
			นคร	เมือง	ตำบล	
กรุงเทพมหานคร	36	151	-	-	-	-
จังหวัดสมุทรปราการ	4	42	-	2	-	8
จังหวัดปทุมธานี	7	60	-	1	-	11
จังหวัดสมุทรสาคร	3	39	-	1	1	4
จังหวัดนครปฐม	6	104	-	1	-	13
จังหวัดนนทบุรี	6	50	-	2	1	7
ภาคกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล	52	446	-	7	2	43

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

การศึกษาแนวทางพัฒนา จังหวัด ปทุมธานี

แนบ : เขตการปกครองของภาคกรุงเทพ
มหานครและปริมณฑล

สัญลักษณ์

- 1.1 PHRA NAKHON
- 1.2 POM PRAP SATTRU PHAI
- 1.3 PATHUM WAN
- 1.4 SAMPHANTHAWONG
- 1.5 BANG RAK
- 1.16 THON BURI
- 1.17 KHLONG SAN
- 1.19 BANGKOK YAI

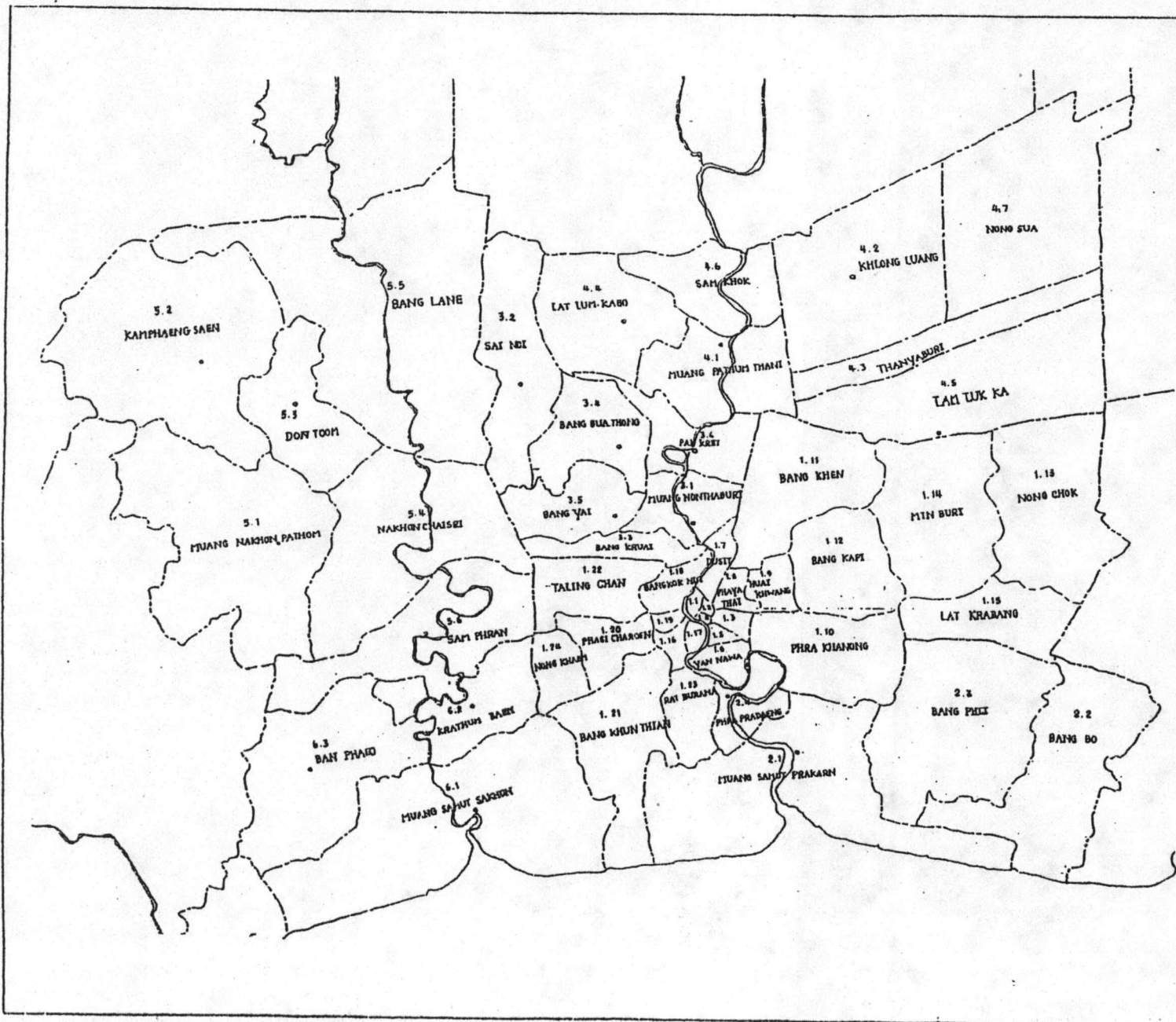
ที่มา : สำนักผังเมือง

แผนที่ 3 - 1

มาตราส่วน
2.5 0 2.5 5 7.5 กม.

3.1.2 ภูมิประเทศและโครงสร้างทางธรณีวิทยา

ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของที่ราบภาคกลางตอนล่างในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน พื้นที่โดยทั่วไปค่อนข้างราบเรียบและเป็นที่ย่ำเท้ามีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 2 เมตร ความต่างระดับมีน้อย พื้นที่ทางด้านตะวันตกแถบจังหวัดนครปฐมสูงประมาณ 2-7 เมตร และค่อยๆ ลาดต่ำมาทางตะวันออกด้านกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยเพียง 1.5-2 เมตรเท่านั้น

จากหลักฐานทางธรณีวิทยาเชื่อได้ว่า พื้นที่ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกิดจากการเคลื่อนตัวต่ำลงของเปลือกโลก ทำให้ชายฝั่งทะเลมีอาณาเขตลึกเข้าไปจนถึงจังหวัดอุตรดิตถ์ต่อมาภายหลังอิทธิพลของแม่น้ำที่พัดพาเอาโคลนตะกอนจากเขตที่สูงทางภาคเหนือมาสะสมพอกพูนเป็นเวลานาน จนในที่สุดเกิดเป็นแผ่นดินงอกเงยขยายลงมาทางใต้กลายเป็นที่ราบใหญ่ภาคกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถือเป็นที่ย่ำดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ

3.1.3 ภูมิอากาศ

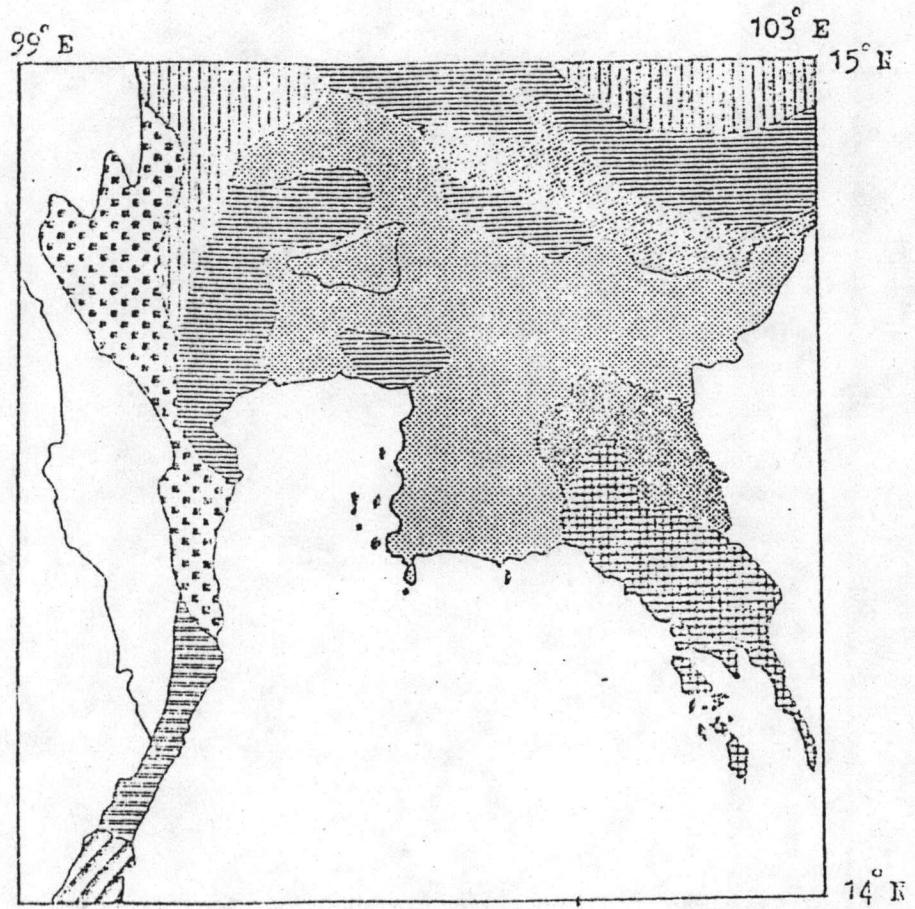
ลักษณะภูมิอากาศของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คล้ายคลึงกับภาคกลางเป็นทุ่งหญ้าเมืองร้อนหรือทุ่งหญ้าสะวันนา อุณหภูมิสูงสุดตลอดปี มีฤดูฝนสลับฤดูแล้งชัดเจน อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม มีความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างฤดูร้อนและฤดูหนาวไม่มากนัก เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเล อุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูร้อนประมาณ 28.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายนเฉลี่ยประมาณ 34.8 องศาเซลเซียส ขณะที่อุณหภูมิในฤดูหนาวจะลดต่ำลงเฉลี่ยประมาณ 25.8 องศาเซลเซียส และจะลดต่ำสุดในเดือนมกราคมเฉลี่ยประมาณ 20.4 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝนของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเฉลี่ยประมาณ 1,500 มิลลิเมตร ฝนส่วนใหญ่ตกในฤดูร้อนตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน นอกจากนี้ในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมยังได้รับน้ำฝนจากพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้อีกด้วย ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ฝนจะตกน้อยลงอย่างชัดเจน อากาศจะเย็นเนื่องจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (แผนที่ 3-2, 3-3, 3-4)

3.1.4 ชั้นน้ำบาดาล

จากการสำรวจชั้นน้ำบาดาลในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงของกรมทรัพยากรธรณี ปรากฏว่ามีชั้นน้ำบาดาลอยู่ 8 ชั้นด้วยกันคือ

(ก) ชั้นน้ำบาดาลกรุงเทพฯ อยู่ที่ระดับลึก 50 เมตร คุณภาพของน้ำมีความเค็มจัด จึงไม่มีการขุดน้ำชั้นนี้ไปใช้

มาตราส่วน 1 : 4,000,000

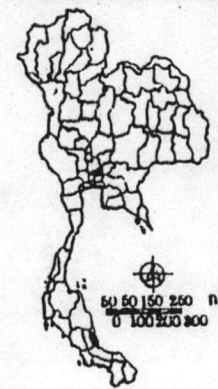
การศึกษานโยบายพัฒนา จังหวัด ปทุมธานี

แสดง : ภาวะภูมิอากาศของประเทศไทย

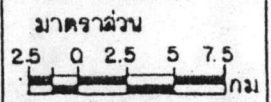
สัญลักษณ์

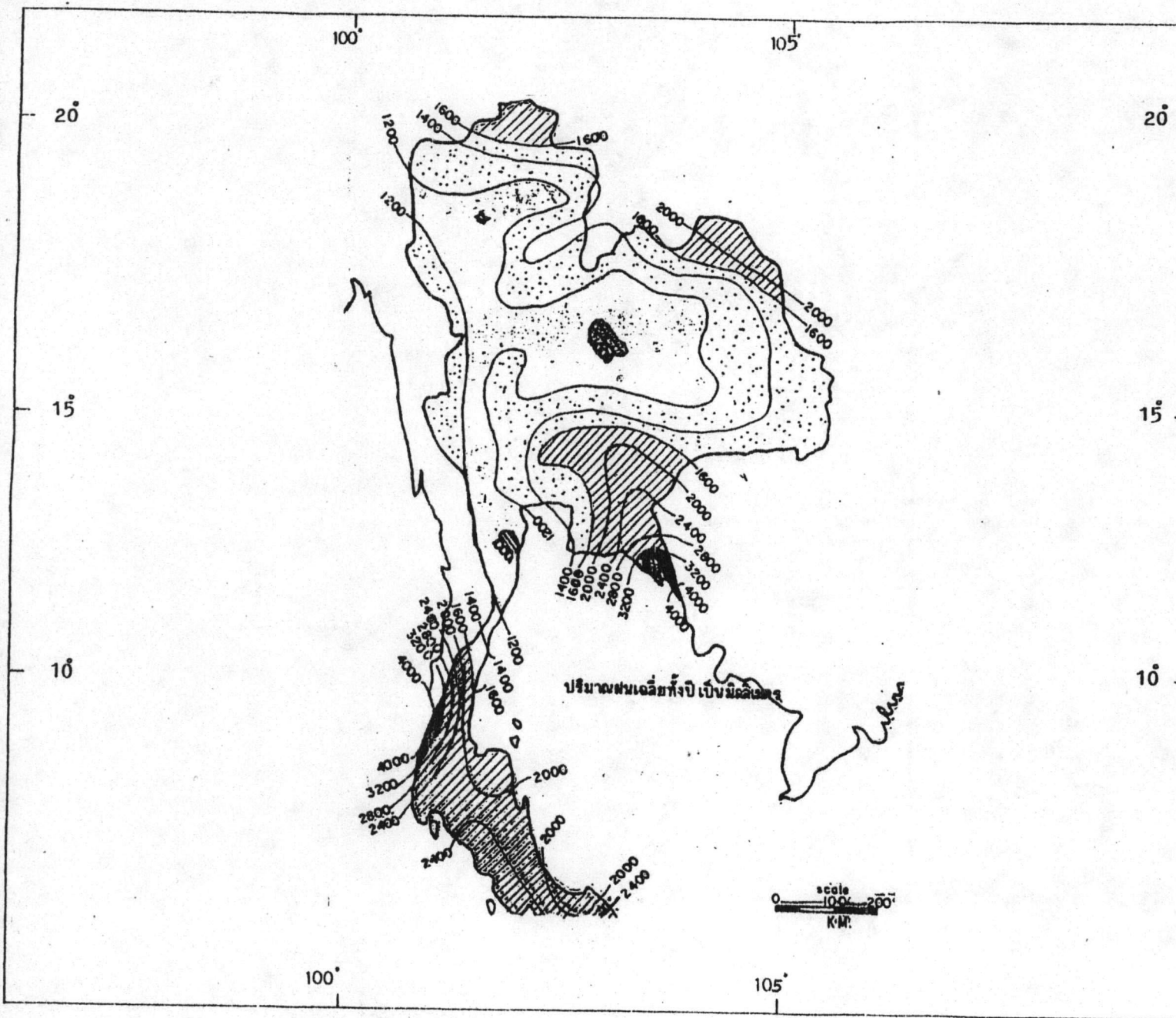
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น
- ☐ - ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้นกึ่งเขตร้อน อากาศร้อนชื้น

ที่มา : กรมแผนที่ทหาร

แผนที่ 3 - 2

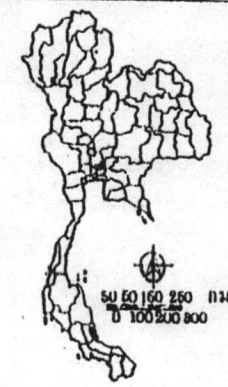
การศึกษาแนวทางการพัฒนา
จังหวัด ปทุมธานี

แสดง : ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี

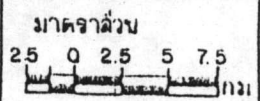
สัญลักษณ์

- มากกว่า 3200
- 1800 - 3200
- 1200 - 1600
- 1000 - 1200
- น้อยกว่า 1000

ที่มา : กรมชลประทาน

แผนที่ 3 - 4

- (ข) ชั้นน้ำบาดาลพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการอยู่ที่ระดับลึกประมาณ 75-130 เมตร จากการสูบน้ำชั้นนี้มาใช้ในการอุตสาหกรรมและชุมชนมาก ทำให้น้ำเค็มจากชั้นดินข้างบนและน้ำทะเลไหลซึมเข้ามาเจือปน
- (ค) ชั้นน้ำบาดาลนครหลวง มีปริมาณน้ำมากและมีคุณภาพสูง น้ำบาดาลที่ใช้กันอยู่ในกรุงเทพมหานครได้นำจากชั้นนี้มากที่สุด น้ำชั้นนี้อยู่ที่ระดับความลึกระหว่าง 130-200 เมตรจากระดับน้ำทะเล
- (ง) ชั้นน้ำบาดาลนนทบุรี นำมีคุณภาพดีเท่าชั้นน้ำนครหลวง อยู่ที่ความลึก 200-270 เมตร
- (จ) ชั้นน้ำบาดาลสามโคก จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งน้ำบาดาลที่ลึกที่สุด เท่าที่มีการเจาะและสูบน้ำมาใช้ในปัจจุบัน นำมีคุณภาพดีแต่มีปริมาณน้อย อยู่ที่ระดับลึก 250-260 เมตร
- (ฉ) ชั้นน้ำบาดาลพญาไท อยู่ที่ระดับลึก 320-400 เมตร ยังไม่มีการเจาะบ่อสูบน้ำขึ้นมาใช้เลย
- (ช) ชั้นน้ำบาดาลชนบุรี อยู่ที่ระดับลึก 500-600 เมตร
- (ซ) ชั้นน้ำบาดาลปากน้ำ ทดลองขุดพบที่จังหวัดสมุทรปราการ

3.1.5 ลักษณะและสมรรถนะดิน

ดินที่พบอย่างกว้างขวางทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลคือดินตะกอนวัตถุน้ำท่า มีลักษณะเป็นดินเหนียว การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง เหมาะสมในการปลูกข้าว พืชผักและผลไม้ มีข้อเสียและการใช้ประโยชน์ต่างๆ กันดังนี้

- (ก) ดินเหนียวดำกรุงเทพ เกิดจากอิทธิพลของน้ำจืดตามแม่น้ำลำคลองที่ ตะกอนมาทับถมบริเวณที่ราบดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา เนื้อดินละเอียด มีสีดำ ใช้ประโยชน์ในการปลูกข้าวได้ดี ถ้าขุดคูยกร่องสามารถปลูกสวนผลไม้และไม้ยืนต้นอื่น ๆ ได้
- (ข) ดินเหนียววงศ์รักษ์ พบที่รังสิต และที่ราบบางส่วนด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ดินมีสีดำ เป็นกรดสูงลักษณะเป็นดินเปรี้ยว ปลูกข้าวได้แต่ให้ผลผลิตต่ำ ควรเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ปลูกสร้างโรงงานอุตสาหกรรม อาคารบ้านเรือน
- (ค) ดินร่วนก้ำแวงแสน เนื้อดินร่วนปานกลางเหมาะสมในการปลูกพืชไร่พบทางตอนเหนือของเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน และด้านตะวันตกของอำเภอนครชัยศรี
- (ง) ดินเหนียวท่าจีน เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลพัดพาตะกอนมาทับถมบริเวณที่ราบลุ่มตามชายฝั่งทะเลและที่ราบปากน้ำในเขตจังหวัดสมุทรสาครและสมุทรปราการ เป็นดินเกิดใหม่ เนื้อดินละเอียดใช้ปลูกข้าว บางพื้นที่ขุดคูยกร่องปลูกมะพร้าว พักและผลไม้ได้ดี สำหรับบริเวณน้ำเค็ม

ขึ้นถึงต้องยกท้องร้องสูงหรือมีคันทันน้ำ เช่น ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้มีการใช้ประโยชน์อื่นอย่างอื่นเช่น การทำนาเกลือ เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา พืชพรรณธรรมชาติ เป็นป่าชายเลน ประเภทไม้โกงกาง แสม

3.1.6 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำที่สำคัญของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลคือ

- แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลมาจาก อำเภอบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านจังหวัดปทุมธานี บริเวณอำเภอสามโคกและอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี บริเวณอำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมือง กรุงเทพมหานคร บริเวณเขตคูสิต เขตพระนคร เขตบางพลัด เขตบางกอกน้อย เขตธนบุรี เขตคลองสาน และเขตยานนาวา จังหวัดสมุทรปราการ บริเวณอำเภอพระประแดงและอำเภอเมือง แล้วไหลลงสู่อ่าวไทย

- แม่น้ำท่าจีน ไหลมาจาก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านจังหวัดนครปฐมบริเวณ อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามพราน จังหวัดสมุทรสาครบริเวณ อำเภอกระทุ่มแบนและอำเภอเมือง แล้วไหลลงสู่อ่าวไทย

3.1.7 การคมนาคมขนส่ง

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางโครงข่ายคมนาคมที่สำคัญที่สุดของประเทศ โดยเส้นทางคมนาคมสายหลักจะแยกกระจายเป็นรัศมีออกจากกรุงเทพมหานคร ผ่านจังหวัดในเขตปริมณฑลไปเชื่อมติดต่อกับจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ระบบคมนาคมที่สำคัญมีดังนี้

3.1.7.1 การคมนาคมทางบก

3.1.7.1.1 การคมนาคมทางรถยนต์

เป็นรูปแบบการคมนาคมขนส่งที่มีพาหนะสำคัญที่สุดในปัจจุบัน การคมนาคมทางรถยนต์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับปริมณฑลและภูมิภาคต่างๆ ของประเทศมี 3 ทิศทาง สำคัญดังนี้

- กรุงเทพมหานครกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีถนนพหลโยธิน (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1) เป็นถนนสายหลักผ่านจังหวัดในเขตปริมณฑลคือจังหวัดปทุมธานี

- กรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออก ติดต่อกันโดยถนนสุขุมวิท (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3) และถนนบางนา-ตราด (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 34) ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ

- กรุงเทพมหานครกับภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เกษม (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4) และถนนชนบุรีปากท่อ (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 35)
ผ่านจังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดนครปฐม

นอกจากนี้ มีถนนสำคัญรองลงไปซึ่งเชื่อมติดต่อกันระหว่าง
กรุงเทพมหานครกับจังหวัดในเขตปริมณฑลและระหว่างจังหวัดในปริมณฑลด้วยกันคือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 302, 306 และ 307
เชื่อมกรุงเทพมหานครกับจังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 เริ่มต้นจากอำเภอ
ปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี ผ่านกรุงเทพมหานครไปติดต่อกับจังหวัดละโว้และจังหวัด
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 จากสุขาภิบาลประชา
ภิบัติ์ เลียบคลองรังสิตไปติดต่อกับจังหวัดนครนายก
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 แยกจากถนนเพชร
เกษมที่จังหวัดนครปฐม ผ่านอำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมไปติดต่อกับจังหวัด
สุพรรณบุรี
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 338 เริ่มต้นจากกรุง
เทพมหานครไปเชื่อมต่อกับอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 เริ่มต้นจากเทศบาล
เมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีไปติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

3.1.7.1.2 ระบบทางด่วน

ระบบทางด่วนเป็นรูปแบบการคมนาคมที่ทันสมัยเพื่อเสริม
ระบบการคมนาคมที่มีอยู่เดิม และสามารถสนองความต้องการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑลในปัจจุบันและอนาคต

ทางด่วนพิเศษที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนแล้วมีดังนี้
ทางด่วนชั้นที่ 1 มี 3 เส้นทาง คือ เส้นทางดินแดง-
ท่าเรือ, ท่าเรือ-บางนา และท่าเรือ-ดาวคะนอง

ทางด่วนชั้นที่ 2 (ส่วนแรก) เส้นทาง พระราม 9-แจ้งวัฒนะ
ทางด่วนชั้นที่ 2 (ส่วนหลัง) อยู่ในระหว่างก่อสร้างโดย
เริ่มก่อสร้าง เดือนเมษายน 2537 เส้นทาง โรงกรองน้ำสามเสน-บางโคล่

การศึกษาแนวทางพัฒนา จังหวัด ปทุมธานี

แสดง : เส้นทางคมนาคมของภาค
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สัญลักษณ์

- NATIONAL HIGHWAYS
- PROVINCIAL HIGHWAYS
- SMA STREET AXIS BOUNDARY
- PROVINCIAL BOUNDARY

ที่มา : สำนักผังเมือง

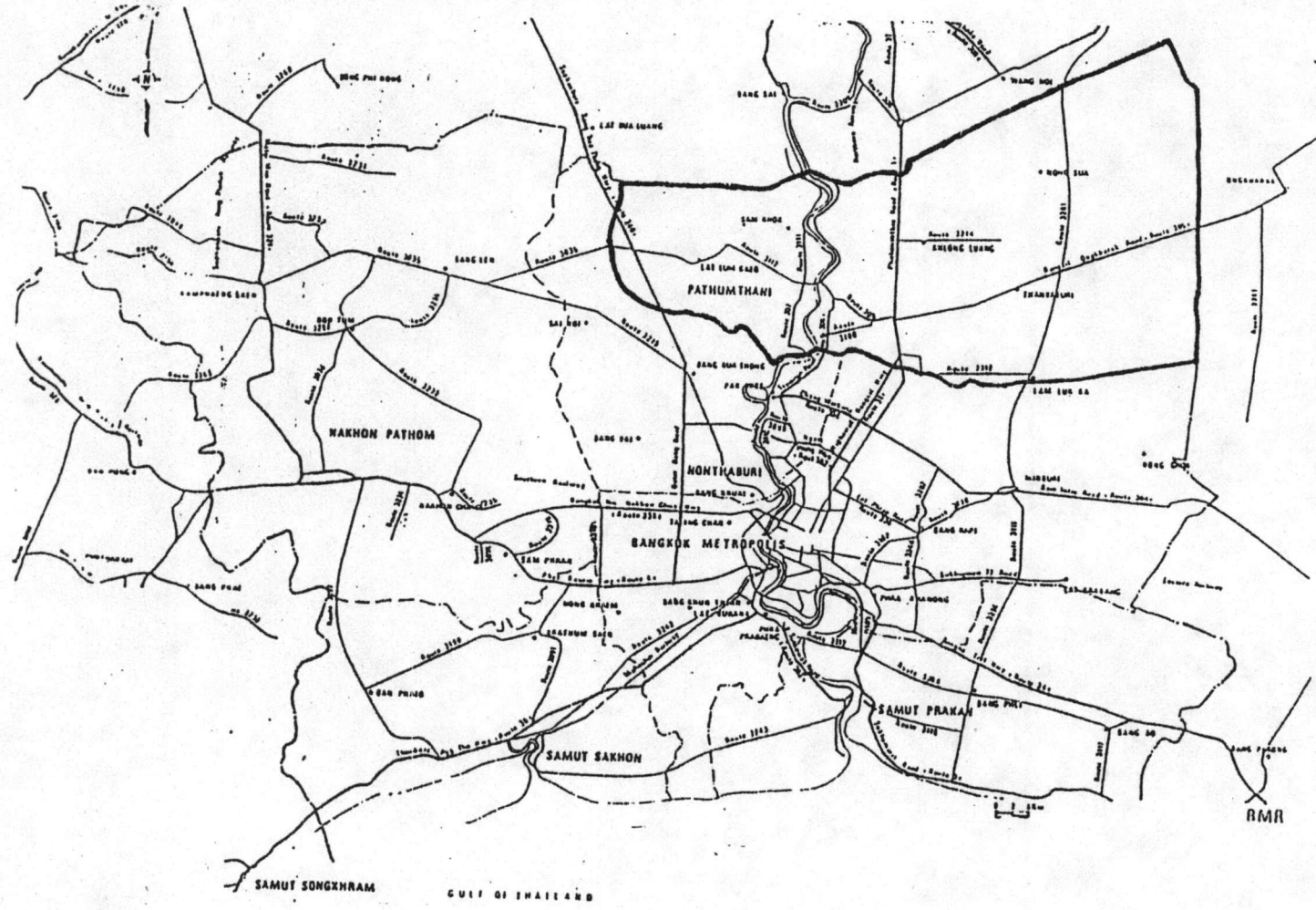

แผนที่ 3 - 5

50 100 150 200 กม.
0 100 200 300

มาตราส่วน
2.5 0 2.5 5 7.5 กม.

สำหรับทางด่วนขั้นที่ 3 อยู่ในระหว่างการขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี โดยมีเส้นทางวงศ์สว่าง-กรุงเทพชลบุรีสายใหม่ (สายเหนือ) และอาจณรงค์-สมุทรปราการ (สายใต้)

3.1.7.1.3 การรถไฟ

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางคมนาคมทางรถไฟที่สำคัญที่สุด โดยมีชุมทางรถไฟอยู่ที่หัวลำโพง มีเส้นทางรถไฟติดต่อกับภาคต่างๆ ของประเทศดังนี้

- สายเหนือ จากกรุงเทพถึงเชียงใหม่ ผ่านจังหวัดปทุมธานีที่สถานีรังสิต เชียงราก และสถานีเชียงรากน้อย
- สายตะวันออกเฉียงเหนือ แยกจากทางรถไฟสายเหนือที่ชุมทางบ้านภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านจังหวัดปทุมธานีที่สถานีรังสิต เชียงราก และสถานีเชียงรากน้อย
- สายใต้ จากกรุงเทพถึงสุโขทัย หนองคาย นครราชสีมา ผ่านจังหวัดนครปฐมที่สถานีจัวลวย และสถานีนครปฐม
- สายตะวันออก จากกรุงเทพถึงอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรีผ่านสถานีในเขตปริมณฑลที่สำคัญคือ สถานีหัวหมาก ลาดกระบัง และศรีษะจรเข้
- สายแม่กลอง จากกรุงเทพ ที่สถานีวงเวียนใหญ่ผ่านจังหวัดสมุทรสาครไปสิ้นสุดที่จังหวัดสมุทรสงคราม

3.1.7.2 การคมนาคมทางน้ำ

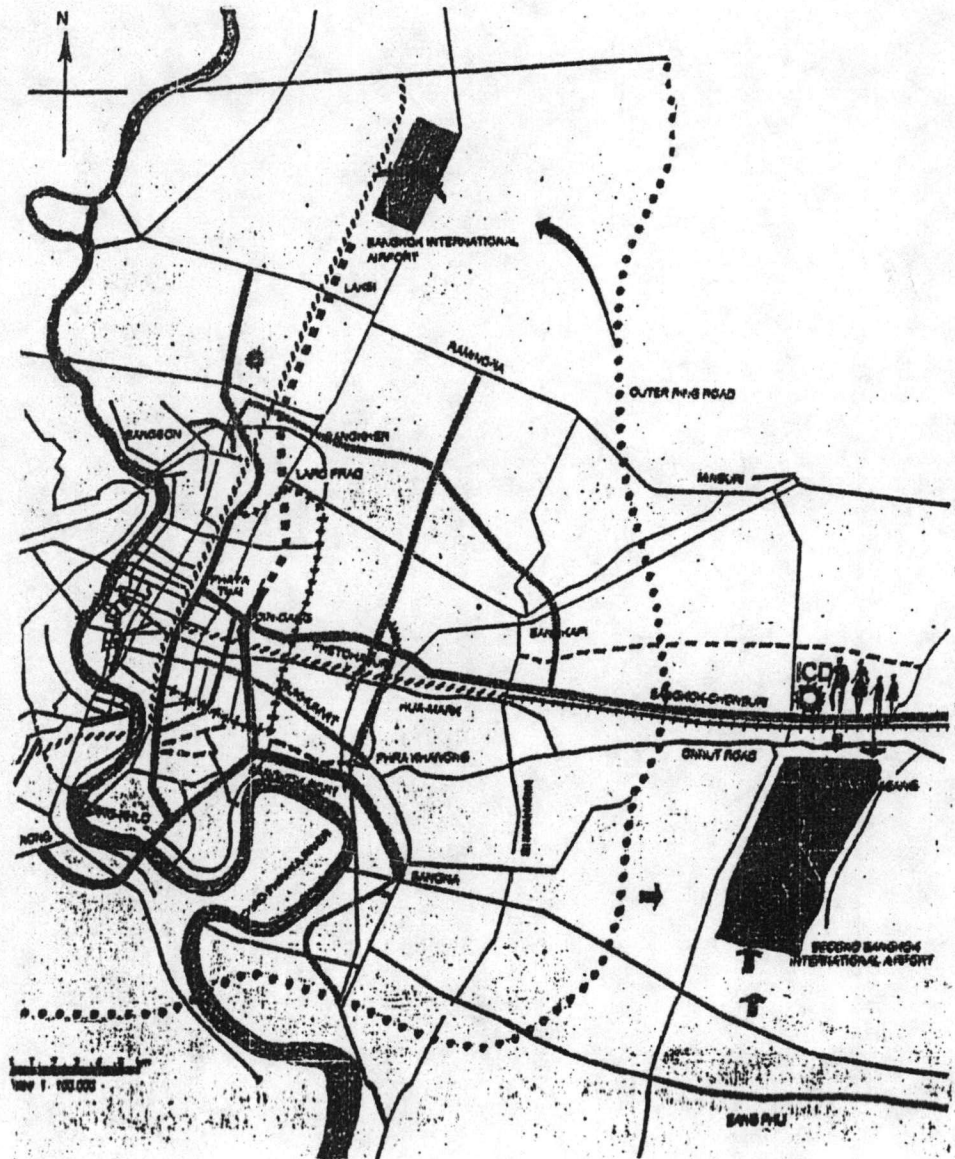
เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศ คือ แม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีปริมาณน้ำมากพอที่จะใช้เดินเรือได้ตลอดปี เส้นทางขนส่งทางน้ำที่สำคัญคือเส้นทางกรุงเทพ-นครสวรรค์ และนครสวรรค์-ตะพานหิน นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสายอื่นที่พอจะใช้ประโยชน์ในการเดินเรือในฤดูแล้ง ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย และแม่น้ำป่าสัก

สำหรับการคมนาคมขนส่งทางน้ำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เส้นทางน้ำยังคงใช้ประโยชน์ในการขนส่งผลผลิตการเกษตร และวัสดุก่อสร้างจากพื้นที่มายังกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่จังหวัดปทุมธานี ผ่านกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ เส้นทางแม่น้ำท่าจีน ตั้งแต่จังหวัดนครปฐมถึงจังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้มีคลองเชื่อมต่างๆ อีกได้แก่ คลองดำเนินสะดวก คลองภาษีเจริญ คลองพระยาบวรลือ คลองรังสิต และคลองพระพิมล

3.1.7.3 การคมนาคมทางอากาศ

ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีศูนย์กลางการคมนาคมทางอากาศที่สำคัญของประเทศ คือ ท่าอากาศยานกรุงเทพ (สนามบินดอนเมือง) ซึ่งสนามบินแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมทางอากาศภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

สำหรับท่าอากาศยานแห่งที่ 2 ของภาคกรุงเทพและปริมณฑล คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการเมื่อ พ.ศ. 2534 โดยท่าอากาศยานแห่งที่ 2 (สนามบินหนองงูเห่า) นี้ จะก่อสร้างที่บริเวณ อำเภอบางพลี (ตำบลบางโฉลง ตำบลหนองปรือ และตำบลราชาเทวะ) จังหวัดสมุทรปราการ โดยจะแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2543 (แผนที่ 3-6)

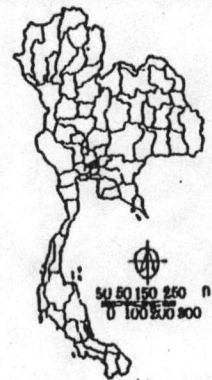
การศึกษาแนวทางการพัฒนา จังหวัด ปทุมธานี

แสดง : ที่ตั้งสนามบินหนองงูเห่า

สัญลักษณ์

- ■ ■ ■ DON MUANG TOLL WAY
- ++++ METROPOLITAN RAPID
- ////// HOWELL ELEVATED TRAIN
- FIRST PHASE EXPRESS WAY
- BANGKOK TRANSIT SYSTEM
- SECOND PHASE EXPRESS WAY
- OUTER BANGKOK RING ROAD
- NEW BANGKOK - CHONBURI HIGHWAY
- NONGBUK - NARONG - RAM INOHA
- THIRD PHASE EXPRESS WAY

ที่มา : การทำอากาศยานกรุงเทพ

แผนที่ 3 - 6

มาตราส่วน
2.5 0 2.5 5 7.5
กม

3.1.8 สาธารณูปโภคพื้นฐาน

3.1.8.1 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้รับการบริการด้านไฟฟ้าอย่างเพียงพอ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบ 2 หน่วยงานคือ การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าภูมิภาคซึ่งได้รับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิต สามารถบริการจ่ายกระแสไฟฟ้าได้อย่างทั่วถึงในพื้นที่รับผิดชอบ โดยการไฟฟ้านครหลวง รับผิดชอบพื้นที่ 4 จังหวัดคือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการและบางส่วนของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ สุขาภิบาลประชาธิปไตยและสุขาภิบาลคลองหลวง มีพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งประมาณ 3,175 ตารางกิโลเมตร และการไฟฟ้าภูมิภาครับผิดชอบในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดปทุมธานีที่อยู่นอกเขตรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง มีพื้นที่รับผิดชอบรวมทั้งประมาณ 4,464 ตารางกิโลเมตร

3.1.8.2 การประปา

การประปาในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการอยู่ 4 หน่วยงานคือ การประปานครหลวง การประปาสวนภูมิภาค เทศบาลและสุขาภิบาล มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมดประมาณ 3,460 ตารางกิโลเมตร สามารถให้บริการน้ำประปาแก่ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ

การบริการน้ำประปาในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรีและจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในความรับผิดชอบของการประปานครหลวง มีพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 3,100 ตารางกิโลเมตร

ปัจจุบันการประปานครหลวงสามารถผลิตน้ำประปาได้รวมกันประมาณวันละ 2,000,000 ลูกบาศก์เมตร จากโรงกรองน้ำ 3 แห่ง คือ โรงกรองน้ำบางเขน โรงกรองน้ำสามเสน และโรงกรองน้ำธนบุรี ได้แหล่งน้ำดิบจากคลองประปาซึ่งสูบน้ำขึ้นจากแม่น้ำที่โรงสูบน้ำสำแลในเขตอำเภอเมืองฯ จังหวัดปทุมธานี ห่างจากกรุงเทพไปทางเหนือประมาณ 32 กิโลเมตร ผลิตน้ำประปาได้รวมกันประมาณ 1,550,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน สมทบด้วยการสูบน้ำบาดาลจากบ่อบาดาลประมาณ 110 บ่อ ผลิตน้ำประปาได้อีกประมาณวันละ 450,000 ลูกบาศก์เมตร

การผลิตและจำหน่ายน้ำประปาของการประปานครหลวงแบ่งเป็น 2 ระบบ คือระบบการประปาส่วนกลาง ครอบคลุมพื้นที่บริการประมาณ 280 ตารางกิโลเมตรและระบบประปาอิสระสำหรับชุมชนต่าง ๆ ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น แต่อยู่ห่างไกลจากระบบการส่วนกลางมีพื้นที่บริการ 10 ตารางกิโลเมตรในเขตอำเภอต่างๆ 9 แห่งคือ เขตหนองจอก มีนบุรี ลาดกระบัง หนองแขม บางพลี บางบ่อไทรน้อย บางบัวทอง และบางใหญ่

อนึ่ง การประปานครหลวงมีโครงการปรับปรุงกิจการประปาทั้งด้านการจัดหาน้ำดิบ การผลิตและการจัดจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เรียกว่า "โครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลัก" เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2543 (ตารางที่ 3-3)

ตารางที่ 3-3 แสดงโครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลัก พ.ศ. 2517-2543

โครงการ	ระยะเวลาดำเนินการ (พ.ศ.)	กำลังผลิต (ม ³ / วัน)	พื้นที่บริการ (กม ²)	จำนวนประชากร ในพื้นที่บริการ (คน)
ประปาแผนหลักระยะ 1 ช่วงแรก	2517-2522	2,000,000	200	4,000,000
ประปาแผนหลักระยะ 1 ช่วงสอง	2523-2526	2,400,000	430	5,000,000
ประปาแผนหลักระยะ 2	2526-2529	3,600,000	570	6,000,000
ประปาแผนหลักระยะ 3	2529-2543	5,500,000	835	8,500,000

ที่มา : การประปานครหลวง

สำหรับการประปาส่วนภูมิภาค รับผิดชอบบริการจ่ายน้ำประปาในพื้นที่
บางส่วนของจังหวัดปทุมธานี นนทบุรีและสมุทรสาคร พื้นที่รับผิดชอบประมาณ 33.2 ตารางกิโลเมตร
ปัจจุบันการประปาส่วนภูมิภาคให้บริการจ่ายน้ำประปาในพื้นที่เทศบาลเมือง
ปทุมธานี สุขาภิบาลประชาธิปไตย จังหวัดปทุมธานี เทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีและเทศบาล
เมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ผลิตและจ่ายน้ำประปาได้รวมกันประมาณวันละ 12,240
ลูกบาศก์เมตร

3.2 ลักษณะประชากร

3.2.1 ลักษณะทั่วไป

ในปี พ.ศ. 2535 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีประชากรทั้งสิ้น 8,661,228 คน คิดเป็นร้อยละ 14.33 ของประชากรทั้งประเทศ มีประชากรอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวน 5,562,141 คน คิดเป็นร้อยละ 64.22 ของภาค ประชากรส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 35.78 กระจาอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดปริมณฑล จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวน 871,806 คน คิดเป็นร้อยละ 10.07 ของประชากรทั้งภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรองลงมาได้แก่ จังหวัดนนทบุรี มีจำนวน 698,704 คน คิดเป็นร้อยละ 8.07 จังหวัดนครปฐมมีจำนวน 671,386 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 484,586 คน คิดเป็นร้อยละ 5.59 และจังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวน 372,605 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ ความหนาแน่นเฉลี่ยของประชากรภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีประมาณ 1,138 คน ต่อตารางกิโลเมตรโดยกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นสูงสุดคือ 3,538 คน ต่อตารางกิโลเมตรรองลงมาได้แก่ จังหวัดนนทบุรี มีความหนาแน่นของประชากร 1,119 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร จังหวัดสมุทรปราการ 979 คน ต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดสมุทรสาคร 437 คน ต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดปทุมธานี 318 คน ต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดนครปฐม 312 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ (ตารางที่ 3-4)

3.2.2 การเปลี่ยนแปลงประชากร

การเปลี่ยนแปลงประชากรภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 จังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นมากที่สุดของภาคคือ จังหวัดสมุทรปราการ 163,412 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.58 ของภาค รองลงมาคือจังหวัดนนทบุรี 126,833 คน หรือร้อยละ 31.49 จังหวัดปทุมธานี 69,393 คน หรือร้อยละ 17.23 จังหวัดนครปฐม 51,868 คน หรือร้อยละ 12.88 และจังหวัดสมุทรสาคร 38,435 คน หรือร้อยละ 9.54 ตามลำดับ (ตารางที่ 3-4)

สำหรับกรุงเทพมหานครในช่วงปี 2530-2535 การเปลี่ยนแปลงของประชากรลดลง 47,211 คน (-11.72%) โดยที่ประชากรเขตพื้นที่ชั้นในลดลง ประกอบกับประชากรในเขตพื้นที่ชั้นนอกเพิ่มขึ้น แต่เมื่อนิยามภาพรวมแล้วประชากรของกรุงเทพมหานครลดลง

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง			(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545	
		จำนวน	%	จำนวน	%								
กรุงเทพและปริมณฑล (ยอดรวม)	7,609.446	8,258,498	100	8,661,228	100	1,805	1,138	402,730	+100	- 100	.09	9,083,597	9,526,540
1. กรุงเทพมหานคร (ยอดรวม)	1,572.030	5,609,352	67.92	5,562,141	64.22	3,568	3,538	- 47,211		-11.72	- 0.16	5,515,327	5,468,907
1.1 เขตพระนคร	5.536	104,791		91,590		18,929	16,544	- 13,201					
1.2 เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย	1.931	83,412		85,941		43,196	44,506	2,529					
1.3 เขตปทุมวัน	8.369	145,110		123,371		17,338	14,741	- 21,739					
1.4 เขตสัมพันธวงศ์	1.416	50,089		44,349		35,373	31,320	- 5,740					
1.5 เขตบางรัก	5.536	88,554		73,276		15,996	13,236	- 15,278					
1.6 เขตยานนาวา	16.662	114,321		102,962		6,861	6,179	- 11,359					
1.7 เขตดุสิต	10.655	264,736		178,525		24,846	16,755	- 86,211					
1.8 เขตราชเทวี	7.464	119,121		112,203		15,959	15,032	- 6,918					
1.9 เขตห้วยขวาง	22.679	262,262		252,605		11,564	11,138	- 9,657					
1.10 เขตพระโขนง	45.923	182,910		200,835		3,983	4,373	17,925					
1.11 เขตบางเขน	76.613	186,938		235,100		2,440	3,069	48,162					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
1.12 เขตบางกะปิ	48.904	201,918		232,506		4,129	4,754	30,588				
1.13 เขตหนองจอก	236.261	60,142		64,139		254	271	3,997				
1.14 เขตมีนบุรี	174.331	81,110		109,508		465	628	28,398				
1.15 เขตลาดกระบัง	123.859	63,875		76,605		516	618	12,730				
1.16 เขตชนบุรี	8.626	274,949		227,980		31,874	26,429	- 46,969				
1.17 เขตคลองสาน	6.051	146,781		136,118		24,257	22,495	- 10,663				
1.18 เขตบางกอกน้อย	10.515	151,382		176,281		14,396	16,765	24,899				
1.19 เขตบางกอกใหญ่	6.180	108,171		102,975		17,503	16,663	- 5,196				
1.20 เขตภาษีเจริญ	53.947	236,572		262,991		4,385	4,875	26,419				
1.21 เขตจอมทอง	25.724	176,699		166,380		6,869	6,468	- 10,319				
1.22 เขตคลองเต้	79.698	98,552		124,937		1,236	1,568	26,385				
1.23 เขตสาทร	9.326	152,656		131,702		16,369	14,122	- 20,954				
1.24 เขตบางคอแหลม	13.921	147,258		136,339		10,578	9,794	- 10,919				

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
1.25 เขตบางซื่อ	11.555	297,243		176,540		25,724	15,278	-120,703				
1.26 เขตพญาไท	10.265	231,659		212,035		22,568	20,656	- 19,624				
1.27 เขตคลองเตย	22.825	280,582		256,951		12,293	11,257	- 23,361				
1.28 เขตประเวศน์	74.811	187,080		205,127		2,500	2,742	18,047				
1.29 เขตจตุจักร	32.908	199,026		183,637		6,048	5,580	- 15,389				
1.30 เขตดอนเมือง	59.789	195,544		218,437		3,270	3,653	22,893				
1.31 เขตลาดพร้าว	30.476	110,162		128,761		3,615	4,245	18,599				
1.32 เขตบางพลัด	12.789	145,942		138,208		11,411	10,807	- 7,734				
1.33 เขตบึงกุ่ม	69.893	130,340		204,662		1,865	2,928	74,322				
1.34 เขตบางขุนเทียน	155.432	109,466		126,932		704	817	17,466				
1.35 เขตราชบุรีประสา	42.880	154,177		165,001		3,595	3,848	10,824				
1.36 เขตหนองแขม	48.280	65,822		96,632		1,363	2,001	30,810				

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง แปลงจากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
2. จังหวัดสมุทรปราการ (ยอดรวม)	890.240	708,394	8.58	871,806	10.07	795	979	163,412	40.58	4.23	1,072,913	1,320,412
2.1 อำเภอเมือง	281.820	325,561		448,966		1,155	1,593	123,405				
เทศบาลเมืองสมุทรปราการ	7.330	65,581		71,379		8,947	9,738					
สุขาภิบาลสำโรงเหนือ	5.550	54,715		90,723		9,948	16,346					
สุขาภิบาลบางปู	63.000	78,426		82,144		1,244	1,304					
พื้นที่เขตชนบท	205.940	126,839		204,720		616	994					
2.2 อำเภอพระประแดง	65.540	181,687		193,455		2,772	2,951	11,768				
เทศบาลเมืองพระประแดง	0.611	9,648		10,094		15,790	16,520					
สุขาภิบาลพระประแดง	41.000	162,957		76,441		3,974	1,864					
พื้นที่เขตชนบท	23.929	9,082		106,920		379	4,593					
2.3 อำเภอบางพลี	323.880	118,553		151,700		366	468	33,147				
สุขาภิบาลบางพลี	3.100	21,753		21,184		7,017	6,833					
สุขาภิบาลบางเสาธง	9.600	6,815		15,862		709	1,652					
พื้นที่เขตชนบท	311.180	89,985		114,654		289	368					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง แปลงจากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
2.4 อำเภอบางบัว	219.000	82,593		77,685		377	354	- 4,908				
สาขาเทศบาลนคร	4.500	17,970		19,019		3,993	4,226					
สาขาเทศบาลเมือง	3.500	1,969		2,236		562	638					
สาขาเทศบาลตำบล	2.500	8,100		9,190		3,240	3,676					
พื้นที่เขตชนบท	208.500	54,554		47,240		261	226					
3. จังหวัดปทุมธานี (ยอดรวม)	1,520.856	415,193	5.03	484,586	5.59	272	318	69,393	17.23	3.13	565,576	660,098
3.1 อำเภอเมือง	120.151	82,876		100,242		689	834	17,366				
เทศบาลเมืองปทุมธานี	7.100	13,863		15,276		1,952	2,151					
สาขาเทศบาลเมือง	3.900	4,780		5,668		1,225	1,453					
พื้นที่เขตชนบท	109.151	64,233		79,298		588	726					
3.2 อำเภอสามโคก	94.967	38,567		38,872		406	409	305				
สาขาเทศบาลเมือง	7.290	7,501		8,893		1,028	1,219					
พื้นที่เขตชนบท	87.677	31,066		29,979		354	341					

I16995363.

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
3.3 อำเภอลาดหลุมแก้ว	183.120	34,341		37,118		187	202	2,777				
สำนักงานระแหง	18.220	4,608		5,464		253	300					
พื้นที่เขตชนบท	164.900	29,733		31,654		180	191					
3.4 อำเภอธัญบุรี	112.124	75,679		89,280		674	796	13,601				
สำนักงานธัญบุรี	30.786	23,515		27,878		763	905					
สำนักงานสนธิรักษ์	38.484	10,628		12,600		276	328					
สำนักงานประชาธิปัตย์	27.461	33,586		39,776		1,223	1,448					
พื้นที่เขตชนบท	15.393	7,950		9,026		516	586					
3.5 อำเภอลำลูกกา	297.710	73,158		93,508		245	314	20,350				
สำนักงานลำลูกกา	11.453	7,076		8,390		617	732					
สำนักงานคูคด	12.475	32,898		39,000		2,637	3,126					
สำนักงานลำไทร	3.640	4,205		4,986		1,155	1,369					
พื้นที่เขตชนบท	270.142	28,981		41,132		107	152					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง แปลงจากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
3.6 อำเภอคลองหลวง	299.152	72,180		84,292		241	281	12,112				
สหภาพคลองหลวง	105.935	39,534		46,870		376	442					
พื้นที่เขตชนบท	193.217	32,646		37,422		168	193					
3.7 อำเภอหนองเสือ	413.632	38,392		41,274		92	99	2,882				
สหภาพหนองเสือ	13.780	1,471		1,744		106	126					
พื้นที่เขตชนบท	399.852	36,921		39,530		92	98					
4. จังหวัดสมุทรสาคร (ยอดรวม)	851.230	334,170	4.05	372,605	4.30	392	437	38,435	9.54	2.20	415,460	463,242
4.1 อำเภอเมือง	480.130	168,387		185,229		350	385	16,842				
เทศบาลเมืองสมุทรสาคร	10.400	53,312		53,932		5,126	5,185					
สหภาพบางปลา	5.628	2,060		2,420		366	429					
พื้นที่เขตชนบท	464.102	113,015		128,877		243	277					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตรารวมและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง แปลงจากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
4.2 อำเภอกระทู้แบน	132.000	81,977		98,138		621	743	16,161				
เทศบาลตำบลกระทู้แบน	2.175	13,088		13,585		6,017	6,245					
สาขาภิบาลอ้อมน้อย	30.400	20,693		27,013		680	888					
พื้นที่เขตชนบท	99.425	48,196		57,540		484	578					
4.3 อำเภอบ้านแพ้ว	239.100	83,806		89,238		350	373	5,432				
สาขาภิบาลบ้านแพ้ว	0.760	4,239		3,941		5,577	5,185					
สาขาภิบาลหลักห้า	96.120	38,236		37,013		397	385					
พื้นที่เขตชนบท	142.220	41,331		48,284		290	339					
5. จังหวัดนครปฐม (ยอดรวม)	2,150.710	619,518	7.50	671,386	7.75	288	312	51,868	12.88	1.62	727,596	788,509
5.1 อำเภอเมือง	401.970	214,677		205,980		534	512	- 8,697				
เทศบาลเมืองนครปฐม	5.280	44,837		* 86,358		8,491	16,355					
สาขาภิบาลโพรงมะเดื่อ	8.525	9,485		9,943		1,112	1,166					
สาขาภิบาลคอนชาขอม	4.640	6,587		7,365		1,419	1,587					
สาขาภิบาลธรรมศาลา	3.640	8,426		8,454		2,314	2,322					
พื้นที่เขตชนบท	379.885	145,342		93,860		382	247					

* ขยายเขตเทศบาลจาก 5.28 ตารางกิโลเมตร เป็น 19.85 ตารางกิโลเมตร

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
5.2 อำเภอนครชัยศรี	325.100	93,545		105,178		287	323	11,633				
สาขาเทศบาลหัวพล	1.080	2,125		2,240		1,967	2,074					
สาขาเทศบาลนครชัยศรี	3.000	8,442		8,500		2,814	2,833					
พื้นที่เขตชนบท	321.020	82,978		94,438		258	294					
5.3 อำเภอสามพราน	240.060	96,815		121,296		403	505	24,481				
สาขาเทศบาลสามพราน	8.150	16,100		16,453		1,975	2,018					
สาขาเทศบาลอ้อมใหญ่	12.000	10,950		12,803		912	1,066					
พื้นที่เขตชนบท	219.910	69,765		92,040		317	418					
5.4 อำเภอบางเลน	743.580	79,099		84,661		106	113	5,562				
สาขาเทศบาลบางเลน	6.500	6,050		7,350		930	1,130					
สาขาเทศบาลบางหลวง	3.805	2,806		3,329		737	874					
สาขาเทศบาลลำพญา	4.000	3,224		3,660		806	915					
สาขาเทศบาลรางกระทุ่ม	4.000	3,105		3,206		776	801					
พื้นที่เขตชนบท	725.275	63,914		67,116		88	92					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง จากยอดรวม		2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
5.5 อำเภอกำแพงแสน	275.000	99,005		114,429		360	416	15,424				
สาขาภิบาลกำแพงแสน	3.000	8,315		10,993		2,771	3,664					
พื้นที่เขตชนบท	272.000	90,690		103,436		333	380					
5.6 อำเภอกอนคต	165.000	36,377		39,842		220	241	3,465				
สาขาภิบาลสามง่าม	44.000	10,976		11,775		249	267					
พื้นที่เขตชนบท	121.00	25,401		28,067		210	232					
6. จังหวัดนนทบุรี (ยอดรวม)	624.380	571,871	6.92	698,704	8.07	915	1,119	126,833	31.49	4.08	853,666	1,042,997
6.1 อำเภอเมือง	77.870	252,425		311,781		3,241	4,003	59,356				
เทศบาลเมืองนนทบุรี	38.900	231,707		250,104		5,956	6,429					
สาขาภิบาลบางศรีเมือง	6.360	17,401		40,740		2,736	6,405					
พื้นที่เขตชนบท	32.610	3,317		20,937		101	642					
6.2 อำเภอปากเกร็ด	88.840	129,579		157,826		1,458	1,776	28,247				
* เทศบาลตำบลปากเกร็ด	36.040	-		123,204		-	3,418					
* สาขาภิบาลปากเกร็ด	34.540	102,747		-		2,974	-					
พื้นที่เขตชนบท	52.800	26,832		34,622		508	655					

ตาราง 3-4 จำนวนพื้นที่ ประชากร ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลง อัตราเพิ่มและการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2530 และ 2535

เขตการปกครอง จังหวัด อำเภอ, เขต	พื้นที่ ตาราง กิโลเมตร	จำนวนประชากร				(1) ความหนาแน่นประชากร		การเปลี่ยนแปลง		(2) อัตราการ เพิ่มต่อปี	(3) คาดประมาณประชากร	
		2530		2535		2530	2535	จำนวน(คน)	% การเปลี่ยนแปลง แปลงจากยอดรวม	เพิ่มเติมปี	2540	2545
		จำนวน	%	จำนวน	%							
6.3 อำเภอบางกรวย	61.270	71,514		78,116		1,167	1,275	6,602				
สาขาภิบาลบางกรวย	1.528	18,329		18,944		11,995	12,397					
สาขาภิบาลวัดชลอ	4.900	11,921		14,649		2,432	2,989					
พื้นที่เขตชนบท	54.842	41,264		44,523		752	811					
6.4 อำเภอบางใหญ่	96.180	38,238		40,851		397	424	2,613				
** สาขาภิบาลบางใหญ่	7.230	-		4,198		-	580					
สาขาภิบาลบางม่วง	1.670	5,533		5,880		3,313	3,520					
พื้นที่เขตชนบท	87.280	32,705		30,773		374	352					
6.5 อำเภอบางบัวทอง	114.590	47,422		74,532		413	650	27,110				
เทศบาลเมืองบางบัวทอง	1.630	9,332		10,557		5,725	6,476					
พื้นที่เขตชนบท	112.960	38,090		63,975		337	566					
6.6 อำเภอไทรน้อย	185.630	32,693		35,598		176	191	2,905				
สาขาภิบาลราชบุรีนิคม	1.400	2,052		2,435		1,465	1,739					
พื้นที่เขตชนบท	184.230	30,641		33,163		166	180					

* สาขาภิบาลปากเกร็ดยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลปากเกร็ด และขยายเขตจากเดิม 34.540

ตารางกิโลเมตร เป็น 36.040 ตารางกิโลเมตร

** จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2535

(1) สูตรความหนาแน่น
$$\frac{\text{จำนวนประชากร}}{\text{พื้นที่}}$$

(2) สูตรอัตราการเพิ่ม
$$r = \sqrt[n]{\frac{Pt}{Po}} - 1$$

(3) สูตรคาดประมาณประชากร
$$Pn = Pt (1+r)^n$$

3.2.3 อัตราการเพิ่มประชากร

อัตราการเพิ่มประชากรของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงปี พ.ศ. 2530-2535 จังหวัดที่มีการเพิ่มของประชากรมากที่สุดของภาคคือจังหวัดสมุทรปราการ ร้อยละ 4.23 รองลงมา ได้แก่จังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 4.08 จังหวัดปทุมธานี ร้อยละ 3.13 จังหวัดสมุทรสาคร ร้อยละ 2.20 และจังหวัดนครปฐม ร้อยละ 1.62 สำหรับกรุงเทพมหานครลดลง ร้อยละ 0.16 (-0.16%) (ตารางที่ 3-4)

3.2.4 คาดประมาณประชากร

การคาดประมาณประชากรภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงปี พ.ศ. 2540 และ 2545 พบว่า กรุงเทพมหานคร ยังคงมีจำนวนประชากรมากที่สุดในภาค คือ 5,515,327 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 5,468,907 คน ในปี พ.ศ. 2545 จากจำนวนประชากรที่คาดประมาณทั้งสองช่วงปี ของกรุงเทพมหานครนั้นมีจำนวนประชากรลดลงอาจเนื่องมาจาก ประชากรได้กระจายไปที่จังหวัดปริมณฑลที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร เช่น จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดนนทบุรี

อย่างไรก็ตามอันดับรองลงมาได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ 1,072,913 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 1,320,412 คน ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดนนทบุรี 853,666 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 1,042,997 คน ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดนครปฐม 727,596 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 788,509 คน ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดปทุมธานี 565,576 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 660,098 คน ในปี พ.ศ. 2545 สำหรับจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนประชากรที่คาดประมาณน้อยที่สุดของภาคคือ 415,460 คน ในปี พ.ศ. 2540 และ 463,242 คน ในปี พ.ศ. 2545 (ตารางที่ 3-4)

3.2.5 ประชากรเมืองและประชากรชนบท

3.2.5.1 ประชากรเมือง

ในปี พ.ศ. 2530 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนประชากรเมือง 6,893,027 คน คิดเป็นร้อยละ 83.47 ของภาค จังหวัดที่มีประชากรเมืองมากที่สุดคือกรุงเทพมหานคร 5,609,352 คน รองลงมาได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ 427,934 คน จังหวัดนนทบุรี 399,022 คน จังหวัดปทุมธานี 183,663 คน จังหวัดนครปฐม 141,428 คน และจังหวัดสมุทรสาคร 131,628 คน ตามลำดับ

ส่วนปี พ.ศ. 2535 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนประชากรเมือง 6,978,002 คน คิดเป็นร้อยละ 80.57 ของภาค (เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2530 84,979 คน) จังหวัดที่มีประชากรเมืองมากที่สุดคือ กรุงเทพมหานคร 5,562,141 คน รองลงมาได้แก่จังหวัดนนทบุรี 470,711 คน จังหวัดสมุทรปราการ 398,272 คน จังหวัดปทุมธานี 216,545 จังหวัดนครปฐม 192,429 คน และจังหวัดสมุทรสาคร 137,904 คน ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี จังหวัดปริมณฑลคือจังหวัดนนทบุรีมีประชากรเมืองเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2530 เป็นลำดับที่ 2 ในปี พ.ศ. 2535 (ตารางที่ 3-5)

3.2.5.2 ประชากรชนบท

ในปี พ.ศ. 2530 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนประชากรชนบท 1,365,471 คน คิดเป็นร้อยละ 16.53 ของภาค จังหวัดที่มีประชากรชนบทมากที่สุดคือจังหวัดนครปฐม 478,090 คน รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ 280,460 จังหวัดปทุมธานี 231,530 คน จังหวัดสมุทรสาคร 202,542 คน และ จังหวัดนนทบุรี 172,849 คน ตามลำดับ

ส่วนในปี พ.ศ. 2535 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีจำนวนประชากรชนบท 1,683,226 คน คิดเป็นร้อยละ 19.43 ของภาค (เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2530 317,755 คน) จังหวัดที่มีประชากรชนบทมากที่สุดคือ จังหวัดนครปฐม 478,957 คน รองลงมาได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ 473,534 คน จังหวัดปทุมธานี 268,041 คน จังหวัดสมุทรสาคร 234,701 คน และจังหวัดนนทบุรี 227,993 คน ตามลำดับ (ตารางที่ 3-5)

ตารางที่ 3-5 จำนวนประชากรเมืองและชนบทของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปี พ.ศ. 2530-2535

จังหวัด	ปี 2530		รวม	ปี 2535		รวม
	ประชากรเมือง	ประชากรชนบท		ประชากรเมือง	ประชากรชนบท	
กรุงเทพมหานคร	5,609,352	-	5,609,352	5,562,141	-	5,562,141
จังหวัดสมุทรปราการ	427,934	280,460	708,394	398,272	473,534	871,806
จังหวัดปทุมธานี	183,663	231,530	415,193	216,545	268,041	484,586
จังหวัดสมุทรสาคร	131,628	202,542	334,170	137,904	234,701	372,605
จังหวัดนครปฐม	141,428	478,090	619,518	192,429	478,957	671,386
จังหวัดนนทบุรี	399,022	172,849	571,871	470,711	227,993	698,704
ภาคกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	6,893,027	1,365,471	8,258,498	6,978,002	1,683,226	8,661,228
%	83.47	16.53	100	80.57	19.43	100

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

3.2.6 การตั้งถิ่นฐานของประชากร

3.2.6.1 ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน วิวัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรูปแบบการกระจายตัวของชุมชนเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.2.6.1.1 ชุมชนริมน้ำ ประกอบด้วย

(ก) ชุมชนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และตามคลองย่อยต่างๆ ตั้งแต่ปากอ่าวไทยขึ้นมาถึง จังหวัดปทุมธานี มีชุมชนตั้งเรียงรายกันตามลำดับคือ ในจังหวัดสมุทรปราการ มีชุมชน สุขาภิบาลบางปู เทศบาลเมืองสมุทรปราการ สุขาภิบาลพระประแดง และ เทศบาลเมืองพระประแดง ในกรุงเทพมหานคร มีชุมชนกรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนใหญ่ที่สุดตั้งอยู่ตลอดสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ใน จังหวัดนนทบุรี มีชุมชน สุขาภิบาลบางกรวย สุขาภิบาลวัดชลอ สุขาภิบาลบางใหญ่ เทศบาลเมืองนนทบุรี สุขาภิบาลปากเกร็ด และ เทศบาลเมืองบางบัวทอง และ ใน จังหวัดปทุมธานี มีชุมชน สุขาภิบาลบางหลวง เทศบาลเมืองปทุมธานี และ สุขาภิบาลบางเตย รวมทั้ง 4 จังหวัด มีชุมชนทั้งหมด 14 แห่ง จัดเป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีความเจริญมาช้านาน

(ข) ชุมชนบริเวณสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนได้แก่ ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครประกอบด้วย เทศบาลเมืองสมุทรสาคร และ เทศบาลตำบลกระทุ่มแบน ชุมชนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ สุขาภิบาลอ้อมใหญ่ สุขาภิบาลสามพราน สุขาภิบาลนครชัยศรี สุขาภิบาลห้วยพลู สุขาภิบาลลำพญา สุขาภิบาลบางเลนและสุขาภิบาลบางหลวง รวมชุมชนในกลุ่มนี้ 9 แห่ง เป็นชุมชนใหญ่ที่เคยเจริญมาในอดีต สมัยที่การคมนาคมยังใช้ทางน้ำเป็นหลัก แต่ปัจจุบันมีชุมชนหลายแห่งลดความสำคัญลงเนื่องจากการตัดถนนเพิ่มเติม และเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ชุมชนตามเส้นทางถนนมีความสะดวกในการเข้าถึง และมีความสำคัญมากกว่า

(ค) ชุมชนสองฝั่งคลองดำเนินสะดวก ได้แก่ ชุมชน สุขาภิบาลบ้านแพ้ว และ สุขาภิบาลหลักห้า

(ง) ชุมชนสองฝั่งคลองหกวาและคลองชลประทาน ริงสิต จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ชุมชน สุขาภิบาลประชาธิปไตย สุขาภิบาลคลองหลวง สุขาภิบาลชัยบุรี สุขาภิบาลลำลูกกา สุขาภิบาลลำไทร และ สุขาภิบาลหนองเสือ

3.2.6.1.2 ชุมชนริมถนน กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางบกของประเทศ และมีเส้นทางติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร จากทุกภาคในทุกทิศทางโดยผ่านจังหวัดในปริมณฑลซึ่งตั้งอยู่ล้อมรอบ กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดความเจริญตามเส้นทางถนนที่มีความสะดวกในการเข้าถึง และเป็นจุดเชื่อมต่อของการคมนาคม ทำให้มีชุมชนเกิดขึ้นใหม่ตามเส้นทางถนน

หรือ เป็นชุมชนเดิมริมน้ำ แล้วมีเส้นทางถนนเข้าถึงได้สะดวกเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เติบโตมากขึ้น ประกอบด้วย

มีชุมชน เทศบาลเมืองสมุทรสาคร

(ก) ชุมชนตามเส้นทางสายใต้ คือ ถนนธนบุรี-ปากท่อ

(ข) ชุมชนตามเส้นทางสายตะวันตก ได้แก่

- ถนนเพชรเกษม มีชุมชน สุขาภิบาลอ้อมน้อย

สุขาภิบาลอ้อมใหญ่ สุขาภิบาลสามพราน สุขาภิบาลนครชัยศรี สุขาภิบาลธรรมศาลา เทศบาลเมืองนครปฐม และสุขาภิบาลโพรงมะเดื่อ

- ถนนมาลัยแมน เชื่อมต่อ จังหวัดนครปฐม

กับจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ชุมชน สุขาภิบาลกำแพงแสน

- ทางหลวงจังหวัดสาย 3235 จาก จังหวัด

นครปฐม ไป จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ชุมชน สุขาภิบาลลำพญา สุขาภิบาลบางเลน สุขาภิบาลบางหลวง

(ค) ชุมชนตามเส้นทางสายเหนือ ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินสาย 340 จาก

อำเภอบางบัวทอง ไป จังหวัดสุพรรณบุรี มีชุมชน เทศบาลเมืองบางบัวทอง และ สุขาภิบาลบางใหญ่

- ถนนนนทบุรี - ปทุมธานี (สาย 306 และ

307) มีชุมชน สุขาภิบาลบางกรวย เทศบาลเมืองนนทบุรี สุขาภิบาลปากเกร็ด สุขาภิบาลบางหลวง เทศบาลเมืองปทุมธานี และ สุขาภิบาลบางเตย

- ทางหลวงแผ่นดินสาย 32 ระหว่างกรุงเทพ-

มหานคร อออุทธา มีชุมชน สุขาภิบาลประชาธิปไตย และ สุขาภิบาลคลองหลวง

(ง) ชุมชนตามเส้นทางสายตะวันออก ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินสาย 305 จาก สุขาภิบาล

ประชาธิปไตย ไป อำเภอองค์รักษ์ ได้แก่ สุขาภิบาลประชาธิปไตย สุขาภิบาลชัยบุรี และ สุขาภิบาลสนั่นรักษ์

- สายบางนา-ตราด มีชุมชน สุขาภิบาลบางพลี

และ สุขาภิบาลบางบ่อ

- ถนนสุขุมวิท มีชุมชน สุขาภิบาลสำโรงเหนือ

เทศบาลเมืองสมุทรปราการ สุขาภิบาลบางปู และ สุขาภิบาลคลองด่าน

3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.3.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม

ในปี พ.ศ. 2532 ภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม 269,696.708 ล้านบาท หรือร้อยละ 46.96 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมาจาก ภาคอุตสาหกรรม 128,379.982 ล้านบาท (ร้อยละ 47.60) ภาคบริการ 134,416.640 ล้านบาท (ร้อยละ 49.84) และภาคเกษตรกรรม 6,900.086 ล้านบาท (ร้อยละ 2.56) อัตราการเพิ่ม 10.58 ซึ่งเป็นอัตราที่สูง

จังหวัดในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงที่สุดคือ กรุงเทพมหานคร 202,218.704 ล้านบาท (ร้อยละ 74.98 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 9.88 รองลงมาได้แก่จังหวัดสมุทรปราการ 28,728.348 ล้านบาท (ร้อยละ 10.65 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 13.96 จังหวัดปทุมธานี 13,395.550 ล้านบาท (ร้อยละ 4.97 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 8.89 จังหวัดนนทบุรี 10,656.857 ล้านบาท (ร้อยละ 3.95 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 14.82 จังหวัดสมุทรสาคร 7,720.906 ล้านบาท (ร้อยละ 2.86 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 19.14 และจังหวัดนครปฐม 6,974.343 ล้านบาท (ร้อยละ 2.59 ของภาค) อัตราการเพิ่มร้อยละ 8.67 ตามลำดับ (ตารางที่ 3-6)

ตารางที่ 3-6 ผลผลิตทั้งหมดรวมของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลปี พ.ศ. 2527-2532

จังหวัด	ผลผลิตทั้งหมดรวม (ล้านบาท)		ร้อยละ
	พ.ศ. 2527	พ.ศ. 2532	
กรุงเทพมหานคร	126,220.243	202,218.704	74.98
จังหวัดสมุทรปราการ	14,947.388	28,728.348	10.65
จังหวัดปทุมธานี	8,749.912	13,395.550	4.97
จังหวัดนนทบุรี	5,339.629	10,656.857	3.95
จังหวัดสมุทรสาคร	3,216.203	7,720.906	2.86
จังหวัดนครปฐม	4,602.677	6,974.343	2.59
ภาคกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	163,076.052	269,696.708	100

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลผลิตภาคและจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2532

3.3.2 ลักษณะโครงสร้างของผลผลิตทั้งหมดรวม

ผลผลิตทั้งหมดรวมแบ่งออกเป็น 3 สาขาหลัก คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและบริการ เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างของแต่ละจังหวัดในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแล้ว พอจะแบ่งให้เห็นโครงสร้างที่สำคัญ ของแต่ละจังหวัดดังนี้

กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างที่พึ่งพาการค้าและบริการกล่าวคือในปี พ.ศ.2532 กรุงเทพมหานครมีส่วนผลผลิตทั้งหมดรวมในสาขาค้าและบริการ ถึง 58.51 % ของผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัดรองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรม 40.11 % และสาขาเกษตรกรรม 4.80 % (ตารางที่ 3-9)

จังหวัดนนทบุรี มีโครงสร้างที่พึ่งพาอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดนนทบุรี มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาอุตสาหกรรม ถึง 59.17 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาคือ สาขาการค้าและบริการ 36.03 % และสาขาเกษตรกรรม 4.80 % (ตารางที่ 3-10)

จังหวัดนครปฐม มีโครงสร้างที่พึ่งพาการค้าและบริการโดยในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดนครปฐม มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาการค้าและบริการ 42.95 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม 38.69 % และสาขาเกษตรกรรม 18.36 % (ตาราง 3-11)

จังหวัดสมุทรสาคร มีโครงสร้างที่พึ่งพาอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดสมุทรสาคร มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาอุตสาหกรรม 67.42 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาคือสาขาการค้าและบริการ 24.87 % และสาขาเกษตรกรรม 7.71 % (ตารางที่ 3-12)

จังหวัดปทุมธานี มีโครงสร้างที่พึ่งพาอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดปทุมธานี มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาอุตสาหกรรม 76.56 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาคือสาขาการค้าและบริการ 17.65 % และสาขาเกษตรกรรม 5.79 % (ตารางที่ 3-13)

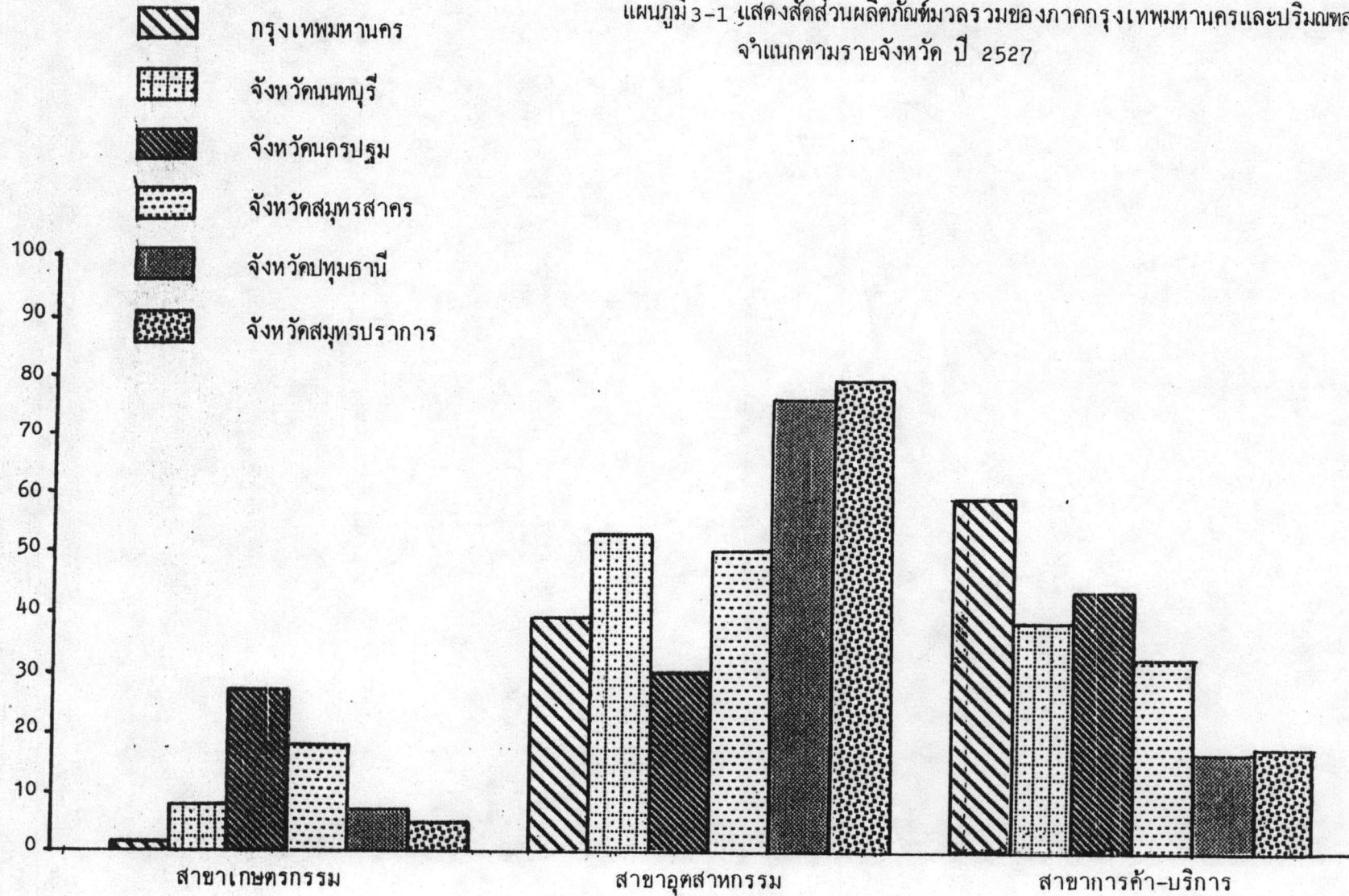
จังหวัดสมุทรปราการ มีโครงสร้างที่พึ่งพาอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาขาอุตสาหกรรม 79.37 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด รองลงมาคือสาขาการค้าและบริการ 17.34 % และสาขาเกษตรกรรม 3.29 % (ตารางที่ 3-14)

จากโครงสร้างของผลิตภัณฑ์มวลรวมแต่ละจังหวัดของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

จังหวัดที่พึ่งพาสาขาอุตสาหกรรม คือ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนนทบุรี โดยทั้ง 4 จังหวัด มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในสาขาอุตสาหกรรมเกินกว่า 50 %

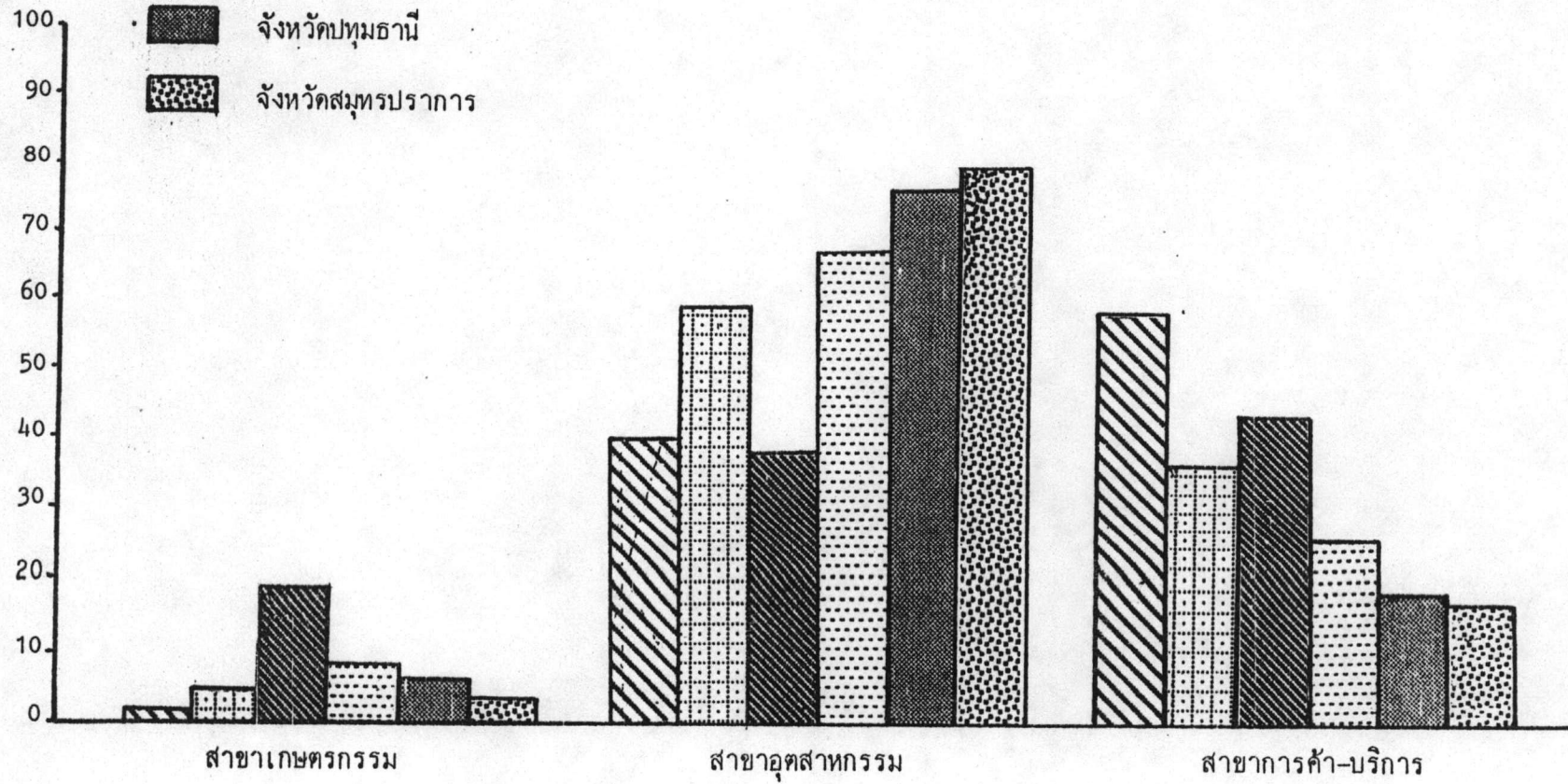
จังหวัดที่พึ่งพาสาขาการค้าและบริการ คือ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครปฐม ส่วนจังหวัดที่พึ่งพาสาขาเกษตรที่เด่นชัดในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไม่มี (แผนภูมิที่ 3-1, 3-2 และ 3-3)

แผนภูมิ 3-1 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
จำแนกตามรายจังหวัด ปี 2527

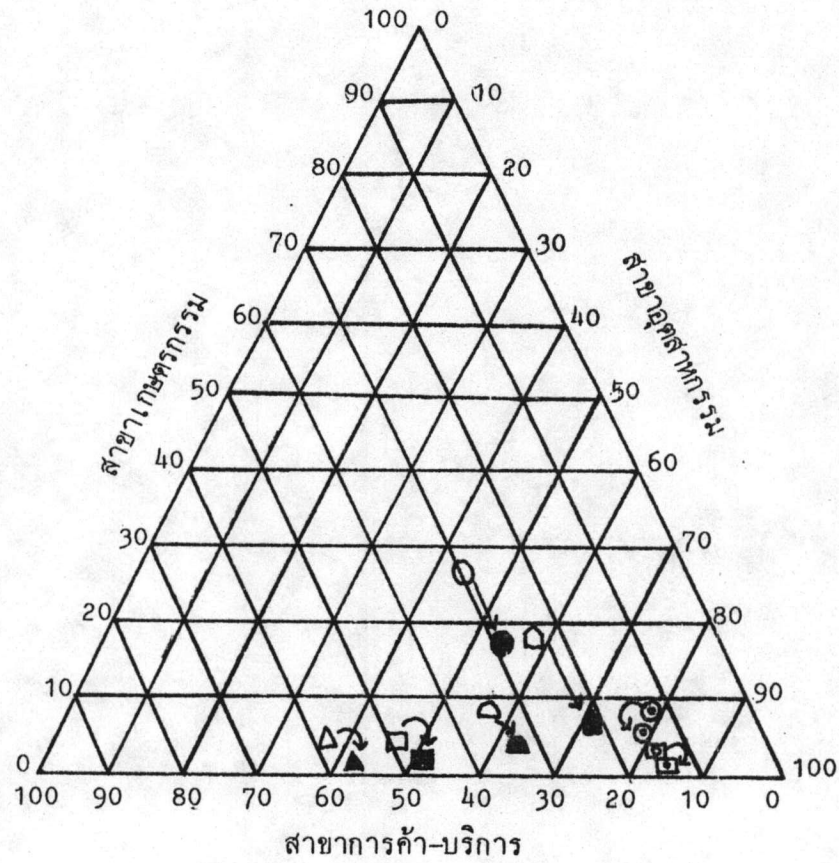
- กรุงเทพมหานคร
- จังหวัดนนทบุรี
- จังหวัดนครปฐม
- จังหวัดสมุทรสาคร
- จังหวัดปทุมธานี
- จังหวัดสมุทรปราการ

แผนภูมิ 3-2 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
จำแนกตามรายจังหวัด ปี 2532

แผนภูมิ 3-3 โครงสร้างการผลิตภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พ.ศ.2527 และ 2532

	2527	2532
ภาคกรุงเทพและปริมณฑล	□	■
กรุงเทพมหานคร	△	▲
นนทบุรี	◐	◑
นครปฐม	○	●
สมุทรสาคร	◓	◔
ปทุมธานี	◎	◉
สมุทรปราการ	◒	◕

ตารางที่ 3-7 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทย
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมภูมิ (ยอดรวม)	73,976.960	19.43	92,385.886	16.09	4.54
กสิกรรม	48,774.989		58,679.999		
ปศุสัตว์	8,970.996		13,326.016		
ประมง	3,973.995		4,951.000		
ป่าไม้	2,184.997		1,416.868		
บริการทางการเกษตร	2,282.980		2,610.009		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	7,789.003		11,401.994		
สาขาทุติยภูมิ (ยอดรวม)	118,066.978	31.01	195,804.022	34.10	10.65
เหมืองแร่และการขุดหิน	9,535.001		15,101.997		
อุตสาหกรรม	81,962.015		137,260.025		
ก่อสร้าง	17,547.000		26,926.000		
ไฟฟ้าและประปา	9,022.962		16,516.000		
สาขาตติยภูมิ (ยอดรวม)	188,694.792	49.56	286,005.007	49.81	8.67
คมนาคมและขนส่ง	27,073.999		40,650.000		
ค้าส่งและค้าปลีก	62,074.000		100,984.000		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	11,534.006		25,163.000		
ที่อยู่อาศัย	16,648.900		21,427.000		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	19,958.003		23,690.998		
บริการ	51,405.884		74,090.009		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	380,738.730	100.00	574,194.915	100.00	8.56
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	19,194		32,028		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-8 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมภูมิ (ยอดรวม)	5,687.718	3.49	6,900.086	2.56	3.94
กสิกรรม	2,211.434		2,084.026		
ปศุสัตว์	639.470		810.609		
ประมง	849.098		965.218		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	57.274		55.860		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	1,930.442		2,984.373		
สาขาทุติยภูมิ (ยอดรวม)	73,390.947	45.00	128,379.982	47.60	11.83
เหมืองแร่และการขุดหิน	334.005		936.672		
อุตสาหกรรม	60,885.187		104,861.019		
ก่อสร้าง	7,517.501		13,955.643		
ไฟฟ้าและประปา	4,654.254		8,626.648		
สาขาตติยภูมิ (ยอดรวม)	83,997.387	51.51	134,416.640	49.84	9.86
คมนาคมและขนส่ง	16,088.151		25,935.333		
ค้าส่งและค้าปลีก	22,286.916		39,419.931		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	7,596.712		16,799.215		
ที่อยู่อาศัย	5,365.762		6,910.184		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	6,559.137		7,076.504		
บริการ	26,100.709		38,275.473		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	163,076.052	100.00	269,696.708	100.00	10.58
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	53,762		96,239		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-9 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ชื่อ	1	2	3	4	5
สาขาปฐมภูมิ (ยอดรวม)	2,098.794	1.66	2,792.033	1.38	5.87
กลีกรรรม	318.277		248.102		
ปศุสัตว์	259.735		251.759		
ประมง	36.776		100.648		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	5.679		4,067.000		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	1,478.327		2,187.457		
สาขาทุติยภูมิ (ยอดรวม)	49,099.098	38.90	81,112.140	40.11	10.56
เหมืองแร่และการขุดหิน	0		0		
อุตสาหกรรม	39,656.988		64,533.779		
ก่อสร้าง	6,800.865		11,879.106		
ไฟฟ้าและประปา	2,641.245		4,699.295		
สาขาตติยภูมิ (ยอดรวม)	75,022.351	59.44	118,314.531	58.51	9.54
คมนาคมและขนส่ง	15,116.845		24,141.363		
ค้าส่งและค้าปลีก	18,321.092		31,851.350		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	7,026.338		15,163.968		
ที่อยู่อาศัย	4,568.485		5,729.580		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	5,860.440		6,203.987		
บริการ	24,129.151		35,224.283		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	126,220.243	100.00	202,218.704	100.00	9.88
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	53,564		105,357		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-10 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมภูมิ (ยอดรวม)	439.327	8.23	511.872	4.80	3.10
กสิกรรม	290.730		291.149		
ปศุสัตว์	38.557		48.842		
ประมง	17.758		11.540		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	5.230		4.406		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	87.052		155.935		
สาขาทุติยภูมิ (ยอดรวม)	2,848.564	53.35	6,305.653	59.17	11.23
เหมืองแร่และการขุดหิน	0		0		
อุตสาหกรรม	2,432.730		5,067.193		
ก่อสร้าง	206.228		896.105		
ไฟฟ้าและประปา	209.606		342.355		
สาขาตติยภูมิ (ยอดรวม)	2,051.738	38.42	3,839.332	36.03	13.35
คมนาคมและขนส่ง	195.709		354.812		
ค้าส่งและค้าปลีก	883.725		1,844.376		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	147.771		393.726		
ที่อยู่อาศัย	176.062		263.736		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	154.588		186.761		
บริการ	493.883		795.921		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	5,339.629	100.00	10,656.857	100.00	14.82
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	31,864		58,783		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-11 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมนุฎิ (ยอดรวม)	1,234.853	26.83	1,280.473	18.36	0.73
กลีกรวม	840.356		799.091		
ปศุสัตว์	252.201		286.696		
ประมง	40.091		49.074		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	27.768		29.744		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	74.437		115.868		
สาขาอุตสาหกรรม (ยอดรวม)	1,397.931	30.37	2,698.196	38.69	14.05
เหมืองแร่และการขุดหิน	98.134		287.863		
อุตสาหกรรม	954.115		1,894.953		
ก่อสร้าง	153.505		117.664		
ไฟฟ้าและประปา	192.177		397.716		
สาขาหัตถกรรม (ยอดรวม)	1,969.893	42.80	2,995.674	42.95	8.75
คมนาคมและขนส่ง	206.753		325.870		
ค้าส่งและค้าปลีก	769.408		1,234.115		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	115.674		270.560		
ที่อยู่อาศัย	181.444		240.889		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	229.286		266.954		
บริการ	467.328		657.286		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	4,602.677	100.00	6,974.343	100.00	8.67
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล (บาท)	18,932		31,631		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-12 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ข้อ	1	2	3	4	5
สาขาประมง (ยอดรวม)	566.232	17.61	595.410	7.71	1.01
กสิกรรม	115.560		102.398		
ปศุสัตว์	24.798		29.928		
ประมง	394.528		480.261		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	2.199		1.715		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	29.147		53.108		
สาขาหัตถกรรม (ยอดรวม)	1,605.536	49.92	5,205.226	67.42	26.52
เหมืองแร่และการขุดหิน	26.704		10.943		
อุตสาหกรรม	1,221.711		4,439.738		
ก่อสร้าง	72.436		73.579		
ไฟฟ้าและประปา	284.685		680.966		
สาขาหัตถกรรม (ยอดรวม)	1,044.435	32.47	1,920.270	24.87	12.95
คมนาคมและขนส่ง	119.134		270,227		
ค้าส่งและค้าปลีก	508.217		1,000.351		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	65.075		186.540		
ที่อยู่อาศัย	91.106		143.540		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	74.336		87.536		
บริการ	186.567		295.076		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	3,216.203	100.00	7,720.906	100.00	19.14
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	27,365		69,036		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-13 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมนุฎิ (ยอดรวม)	632.836	7.23	775.298	5.79	4.14
กลีกรรรม	479.004		495.131		
ปศุสัตว์	37.611		85.052		
ประมง	21.604		59.169		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	12.563		12.438		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	82.054		123.508		
สาขาคูณิยุภูมิ (ยอดรวม)	6,676.813	76.31	10,255.437	76.56	8.96
เหมืองแร่และการขุดหิน	9.673		242.736		
อุตสาหกรรม	6,184.281		8,703.038		
ก่อสร้าง	69.410		345.913		
ไฟฟ้าและประปา	413.449		963.750		
สาขาคูณิยุภูมิ (ยอดรวม)	1,440.263	16.46	2,364.815	17.65	10.43
คมนาคมและขนส่ง	81.827		137.102		
ค่าส่งและค่าปลีก	717.832		1,103.132		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	77.396		238.446		
ที่อยู่อาศัย	123.013		174.831		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	114.429		154.580		
บริการ	325.766		556.724		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	8,749.912	100.00	13,395.550	100.00	8.89
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล(บาท)	65,936		100,293		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

ตารางที่ 3-14 เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสมุทรปราการ
พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532

ล้านบาท

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		อัตรา เพิ่ม ต่อปี
	จำนวน	%	จำนวน	%	
ช่อง	1	2	3	4	5
สาขาปฐมภูมิ (ยอดรวม)	715.676	4.79	945.000	3.29	5.72
กลีกรรรม	167.507		148.155		
ปศุสัตว์	26.568		108.332		
ประมง	338.341		336.526		
ป่าไม้	0		0		
บริการทางการเกษตร	3.835		3.490		
แปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	179.425		348.497		
สาขาทุติยภูมิ (ยอดรวม)	11,763.005	78.70	22,801.330	79.37	14.15
เหมืองแร่และการขุดหิน	199.494		395.130		
อุตสาหกรรม	10,435.362		20,222.358		
ก่อสร้าง	215.057		641.276		
ไฟฟ้าและประปา	913.092		1,542.566		
สาขาตติยภูมิ (ยอดรวม)	2,468.707	16.51	4,982.018	17.34	15.08
คมนาคมและขนส่ง	367.883		768.959		
ค้าส่งและค้าปลีก	1,086.642		2,386.607		
ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	164.458		545.975		
ที่อยู่อาศัย	225.652		357.608		
บริหารราชการและป้องกัน ประเทศ	126.058		176.686		
บริการ	498.014		746.183		
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	14,947.388	100.00	28,728.348	100.00	13.96
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคล (บาท)	65,566		119,309		

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
ฉบับ พ.ศ. 2532

3.3.3 ผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคล

ผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคล เป็นดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญตัวหนึ่งที่สามารถจะใช้เป็นตัววัดลำดับความเจริญหรือการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ได้

ผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคล หมายถึง มูลค่าผลผลิตของพื้นที่นั้นๆ เฉลี่ยด้วยจำนวนประชากรในพื้นที่นั้นๆ เป็นมูลค่าผลผลิตที่เฉลี่ยต่อบุคคลต่อปี

สำหรับผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคลของภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในช่วงปี พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2532 นั้น ได้แสดงการเปรียบเทียบไว้ในตารางที่ 3-15 โดยอาศัยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3-15 ผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคล ปี พ.ศ. 2527, พ.ศ. 2532

จังหวัด	ผลผลิตที่มวลรวมต่อบุคคล	
	พ.ศ. 2527	พ.ศ. 2532
กรุงเทพมหานคร	53,564	105,357
จังหวัดสมุทรปราการ	65,566	119,309
จังหวัดปทุมธานี	65,936	100,293
จังหวัดสมุทรสาคร	27,365	69,036
จังหวัดนนทบุรี	31,864	58,783
จังหวัดนครปฐม	18,932	31,631

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผลผลิตที่ภาคและจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2532

จากตารางที่ 3-15 จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2527 จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคลสูงคือ จังหวัดปทุมธานี รองลงมาได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ตามลำดับ

สำหรับในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อบุคคลสูงคือ จังหวัดสมุทรปราการ รองลงมาได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดนครปฐม ตามลำดับ

3.4 ลักษณะทางสังคม

3.4.1 การบริการทางการศึกษาในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.4.1.1 พื้นที่กรุงเทพมหานคร

เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศ เพราะมีการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ รวมทั้งมีการลงทุนของภาครัฐบาลและเอกชน ในอัตราที่สูง กรุงเทพฯ มีสถานบริการทางการศึกษาทั้งสิ้น 1,563 แห่ง เป็นที่ตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา 20 แห่ง จึงเป็นที่รวมของสถานบริการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา การลงทุนทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลดังนั้น กรุงเทพฯจึงเป็นศูนย์กลางทางวิชาการอย่างแท้จริง

3.4.1.2 การบริการทางการศึกษาในปริมณฑล

จังหวัดในปริมณฑลของกรุงเทพฯทั้ง 5 จังหวัด มีสัดส่วนของนักเรียนระดับต่างๆ เป็นแบบของประเทศ กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 69 จะศึกษาในระดับประถม ร้อยละ 13.5 ระดับมัธยมต้นร้อยละ 7.9 ระดับมัธยมปลายร้อยละ 7 ก่อนประถมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 2.13 ศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จังหวัดในปริมณฑลมีสถานศึกษาต่างๆ ดังนี้

โรงเรียนสาธิตสามัญ	1,125 แห่ง
โรงเรียนอาชีวศึกษา	7 แห่ง
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	2 แห่ง
วิทยาลัยครู	2 แห่ง
วิทยาลัยพลศึกษา	2 แห่ง
มหาวิทยาลัยของรัฐ	3 แห่ง
มหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษาของเอกชน	3 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาชั้นสูงของกระทรวงมหาดไทย (โรงเรียนนายอำเภอ) และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (A.I.T.) ที่จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน โรงเรียนการบินกำแพงแสน และโรงเรียนตำรวจภูธร 7 จังหวัดนครปฐม

การศึกษาในปริมณฑล มีส่วนสัมพันธ์กับกรุงเทพฯ โดยตรงโดยจะเป็นสาขาของโรงเรียนต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ทั้งในระดับสามัญ สายอาชีพ และระดับอุดมศึกษา อาทิเช่น โรงเรียนอัมพรไพศาล โรงเรียนสวนกุหลาบ โรงเรียนสาธิตปทุมวัน โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนเซนต์โยเซฟ วิทยาลัยเกริก เป็นต้น ส่วนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระราชวังสนามจันทร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กำแพงแสน) และมหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) จังหวัดนครปฐม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี บริเวณ ต.คลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จึงเห็นได้ว่า จังหวัดนครปฐมและปทุมธานี มีแนวโน้มจะเป็นศูนย์กลางการศึกษาของปริมณฑล โดยรับการขยายตัวจากกรุงเทพฯ

3.4.2 การบริการสาธารณสุขในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3.4.2.1 การบริการสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของบริการทางสาธารณสุขเพราะเป็นที่รวมของสถานบริการทางสาธารณสุข ถึง 116 แห่ง (นับเฉพาะโรงพยาบาลทั่วไป) มีสถานบริการขนาดใหญ่ที่เอกชนลงทุนเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวนโรงพยาบาลทั้งหมด 78 แห่ง นอกจากนี้ยังมีศูนย์บริการสาธารณสุขกระจายในพื้นที่ต่างๆ อีก 42 แห่ง และศูนย์การแพทย์ + อณามัย ในเขตชานเมืองอีก 4 แห่ง จะเห็นได้ว่ากรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ที่มีบริการทางสาธารณสุขทุกระดับ

3.4.2.2 การบริการสาธารณสุขในปริมณฑล

ปริมณฑลมีสถานบริการทางสาธารณสุขระดับต่าง ๆ ดังนี้.-

สำนักงานผดุงครรภ์	63 แห่ง
สถานอนามัย	231 แห่ง
โรงพยาบาลอำเภอ	18 แห่ง

และส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลขนาด 10 เตียง ยกเว้น โรงพยาบาลอำเภอบางเลน โรงพยาบาลอำเภอกระทุ่มแบน 30 เตียง และโรงพยาบาลอำเภอบ้านแพ้ว ที่มีขนาด 60 เตียง

โรงพยาบาลจังหวัด	5 แห่ง
คลินิกเอกชน	447 แห่ง

สถานพยาบาลเอกชน มีเตียง 23 แห่ง จำนวนเตียง 351 เตียง

นอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลโรงเรียนนาสเรื่อ (สมุทรปราการ) โรงพยาบาลจันทบุเบกษา (กำแพงแสน) และโรงพยาบาลชลประทาน (ปากเกร็ด)

จังหวัดในปริมณฑลของกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์กับกรุงเทพฯ อย่างมาก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพฯ จึงรับการขยายตัวของกิจกรรมด้านสาธารณสุขจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะทางด้านโรงพยาบาลเฉพาะโรค กล่าวคือ จำนวนโรงพยาบาลเฉพาะโรคในภาคกลาง 7 แห่ง จะอยู่ในปริมณฑลถึง 6 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลบาราศน์ราศูร โรงพยาบาล โรคทรวงอก และโรงพยาบาลศรีวิชัย จังหวัดนนทบุรี โรงพยาบาลสุวประสาทไวทโยปถัมภ์ และโรงพยาบาลโรคเรื้อน จังหวัดสมุทรปราการ และโรงพยาบาลอัญญารักษ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

3.5 บทบาทของจังหวัดปทุมธานีในระดับภาค

จากการศึกษาสภาพทั่วไปทางกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จะเห็นได้ว่าจังหวัดปทุมธานีมีบทบาทในระดับภาค พอสรุปได้ดังนี้

ด้านประชากร

ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2535 จังหวัดปทุมธานี มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงเป็นลำดับที่ 3 ของภาคกรุงเทพและปริมณฑลคือร้อยละ 3.13 รองจากจังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดนนทบุรี

ด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดปทุมธานีได้เปลี่ยนจากสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาอุตสาหกรรมอย่างเห็นได้ชัด โดยมีโครงสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมที่พึ่งพิงกับอุตสาหกรรม ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในปี 2532 สาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนถึง 76.56 % แต่สาขาเกษตรกรรมมีสัดส่วนเพียง 5.79 % เท่านั้น